

Beginnen met Albrecht en eindigen met weerbaar gewas

Van aanvankelijke scepsis naar gewoon dóén

Binnen het project 'Bodem in Balans?' begon een groep telers uit het noorden van het land met de methode Albrecht voor bodemanalyse. De studieclubleden wilden weten wat ze konden bereiken met Albrecht als uitgangspunt. Lopende het project werd het accent verschoven naar een compleet weerbaarder teeltsysteem.

Op 18 februari zit de studiegroep op proefbedrijf Ebelsheerd in Nieuw-Beerta, de aanvrager van het deelproject. „Jammer dat het straks ophoudt”, vinden de deelnemers. „We willen er ook wel zes jaar mee bezig, in plaats van drie jaar.” Het punt waarom dit project veel langer zou mogen lopen, wordt door een van de sprekers van de middag, de Friese akkerbouwer Jouke Hoekstra,

samengevat. „Eigenlijk is je bodem altijd 'onder constructie'. Het is nooit af.” Onder Bodem in Balans vallen drie studieclubs. Ze pakken delen van die balans in de bodem op en presenteren dat aan elkaar. Harm de Vries van RINGadvies, de proefbedrijven van SPNA en onderzoek van PPO doen mee, naast de eigen onderzoekjes van deelnemers. Geld komt van Europa,

provincie Groningen, de Agenda voor de Veenkoloniën en Projecten LTO Noord. In de studieclub over de methode Albrecht voor kleigronden zitten gangbare boeren, maar zij hebben wel een bovengemiddelde belangstelling voor biologische processen in de grond. Op de studiemiddag op 18 februari zijn de sprekers Jouke Hoekstra en bollenkweker John Huiberts, boeren

*De studieclub komt
bijeen op proefbedrijf
Ebelsheerd. John
Huiberts legt uit hoe
hij teelttechnische
problemen oplost,
bijvoorbeeld met de
plantmachine die
onder de zode bollen
kan planten.*

die zelf grote stappen hebben gezet naar weerbaardere teeltsystemen, te beginnen bij de bodem. Juist dat geluid vanuit de praktijk willen de telers horen. Deelnemer Boelo ten Have ziet mogelijkheden in ecologisch boeren, maar hij wil niet dat veranderingen problemen opleveren in de productie. Zo pakt elke deelnemer meer of minder op uit de bijeenkomsten van de studieclub.

Verder kijken dan Albrecht

William Albrecht leefde van 1888 tot 1974. Hij specialiseerde als arts naar de bodemkunde. Hij definieerde de ideale grond op basis van de bezetting van de CEC met kationen. De deelnemers van de studieclub wilden tijdens het project breder kijken dan Albrecht alleen. Ze belegden bijeenkomsten en legden proefjes aan rond gewasbescherming, grondbewerking, steenmeel en bodemleven. Tijdens de bijeenkomst van de totale groep van Bodem in Balans in januari in Zuidbroek waren het met name de externe deskundigen die spraken, in Nieuw-Beerta is het verhaal een telersverhaal en de vragen van de deelnemers zijn dan ook kritisch. Bollenteler John Huiberts kiest voor groenbemesters en organische voeding van zijn bollen en voor werken met natuurlijke vijanden. Hij legt daarvoor akkerranden en stroken met voedselplanten aan. Dat lokt bij deelnemer Boelo Tijdens de vraag uit of de teelt van bollen in Noord-Holland goed te vergelijken is met de grootschalige graanteelt in Groningen. „Is de afstand van de akkerrand tot ver in het gewas niet te groot voor die natuurlijke vijanden en als je dan meer stroken voor de natuurlijke vijanden aanlegt, gaat dat dan niet ten koste van je rendement in de tarweteelt?” Huiberts zet tegenover de geringe opbrengstverliezen ook besparingen in bewerkingen en besputtingen, maar natuurlijk moet Tijdens zelf bekijken hoe ver hij kan gaan in systeemveranderingen op zijn kleigrond.

Huiberts teelt tulpen, narcissen, krokussen en hyacinten in Sint-Maartensbrug. Hij wilde zijn teelten anders aanpakken en volgde een cursus bodembioïologie. Overstappen op niet-kerende grondbewerking en meer compost en groenbemesters had grote gevolgen. Hij moest veel zelf aanpassen op zijn bedrijf. Zo plant hij tegenwoordig de bollen onder de zode van zijn groenbemestersmengsel. Een speciale aangepaste plantmachine kan dat. Er is een heel ander microklimaat ontstaan in de bodem op zijn bedrijf. Afdekken met stro hoeft nauwelijks meer en is tot een tiende teruggebracht. Door de grondbewerkingen van 12 keer naar twee keer een lichte bewerking terug te brengen bespaart hij 10.000 liter diesel op jaarbasis. „Er was ook weerstand tegen mijn aanpak”, zegt Huiberts. „De adviseurs zijn meestal werkzaam bij de gewasbeschermingsleveranciers. Ook krijg je eerder de schuld van een plaag of ziekte bij de burens.” Huiberts laat zich nu adviseren door Roelf Havinga van Team Ecosys. Hij vaart niet blind op dat advies, maar haalt eruit wat hij ziet zitten. Vaak is dat toch meer dan hij in eerste instantie had verwacht. De aanpak van de bollenteler is een totaalpakket waarin hij steeds verder gaat. „Akkerranden vonden we zonde van het land, maar het werkt toch heel positief op je gewas. Volgend jaar gaan we bokashi (gefermenteerde organische stof, red.) proberen, maar daarvoor moet je eerst genoeg leven in je grond hebben. De bodem is sterk verbeterd. Je kan zo je hand in de grond steken. Mijn buurman heeft last van oude zoden en de grond ruikt naar kuil. Bij mij ligt 28 centimeter grond die ruikt naar bosgrond. We zien dat de bollen anders zijn. De huid is anders. Minder stress in het gewas is ook minder stress voor onszelf.”

Vertrouwen

Voor de studieclub is duidelijk dat Huiberts met zijn steenmeel, compost en minerale aanvullingen uit vulkanische zeewierkalk ►

Boelo van der Have:

„Biologische processen kunnen bijdragen aan de akkerbouw, maar het moet wel praktisch in te passen zijn.”

Boelo Tijdens:

„Gaat het werken met stroken voor natuurlijke vijanden in de graanteelt niet ten koste van het rendement?”

Dirk Voorwinden:

„Stro op het land houden in plaats van afvoeren naar bollentelers in Noord-Holland is wel heel goed voor de organische stof hier.”

Doeko van 't Westeneinde:

„Er zijn veel profeten, maar wie heeft er gelijk?”

Serie studieclubs

Samen weet je meer dan alleen. Daarom delen veel Nederlandse akkerbouwers hun kennis met collega's, om zo hun teelten en bedrijfsprestaties op een hoger plan te brengen. In studieclubverband komen de cijfers op tafel, worden elkaars bedrijven bezocht of helpen externe deskundigen bij het beantwoorden van vragen. Akker brengt in deze serie akkerbouwstudieclubs in beeld, van de traditionele akkerbouwgewassen tot grove groenten en van teelttechniek tot economie. Deze keer is dat de Studieclub 'Bodem in Balans?'.

John Huiberts zet samen met collega-bollenkwekers en boomkwekers de schep in zijn grond. Organische mest, mineralen en groenbemesters maken zijn systeem als geheel weerbaarder.

en compostthee uit maaisel uit naburige natuurgebieden veel bereikt. Toch roept het veel vragen op voor de bedrijven in het Noordoosten. Bedrijfsleider Gerardus Roseboom van proefbedrijf Ebelsheerd en akkerbouwer Boelo Tijdens zien minder mogelijkheden met groenbemesters in hun bouwplan. Roseboom heeft ervaren dat na een te zachte winter de groenbemester moeilijk weg wil. Dirk Voorwinden denkt dat het goed is als het stro al op het land kan blijven. Ook blijken deelnemers wel te willen stoppen met ploegen, maar komt dan het probleem onkruid duist hard opzetten. Huiberts geeft toe dat er iedere dag wel een probleem is, als je het roer omgooit. „Wij doen daarom alleen nog maar in oplossingen voor de teelt. Er zijn altijd meer redenen om het niet te doen dan wel, als je niet wilt”, is zijn ervaring. Daarom begint hij

er toch gewoon aan. „Waarom heb je er dan vertrouwen in?” vraagt Tijdens. „Ik heb geen vertrouwen meer in het oude systeem”, zegt Huiberts.

Gezonde grond

Akkerbouwer Jouke Hoekstra is in 2009 begonnen intensief naar de grond te kijken én in de grond. „Je begint er vaak pas mee als je een probleem hebt”, zegt hij. „Ik vroeg me af of het anders kon, las een boek in het Engels over de Albrecht-methode en stuurde monsters naar Amerika. Ik ben opgehouden met ploegen op een groot deel van mijn bedrijf.” Hoekstra neemt mineralen en de beschikbaarheid ervan als uitgangspunt. Toen hij merkte dat zijn broccoli een lage brixwaarde had, strooide hij calcium,

hoewel bemonstering aangaf dat het niet nodig was. De brixwaarde zegt veel over de fotosynthetische activiteit van de plant. Meer suikers en eiwitten leveren een hogere brixwaarde en geven daarmee aan hoe sterk de plant groeit en dus gezond is. De brix ging naar hogere waarden na de calciumgift en verhoogde de weerbaarheid van het gewas. Hoekstra las dat vraat door insecten minder was bij toediening van mineralen waar planten tekorten aan hadden. Hij gaf chitine uit garnalen als voeding aan de bodem. Aaltjesbestrijdende schimmels werden zo talrijker en actiever. Gezondheid is voor Hoekstra belangrijk voor de plant en zo wil hij het doorgeven in zijn product. „Een mens heeft wel 65 mineralen nodig, een plant ook”, is zijn uitgangspunt. Koolstof is de motor achter gewasgezondheid volgens Hoekstra. Hij geeft om die reden melasse met gesteentemeel en zegt daardoor veel minder onkruid te hebben. „De efficiëntie van de voeding van eenjarige gewassen kan omhoog”, denkt de akkerbouwer. De vragen die opkomen bij de studieclub zijn heel praktisch. Kunnen we meer met koolstof in de meststof? Wat te denken van de toepassing van humuszuren? Welke producten zijn er en welke zijn zinvol? Doeko van 't Westeneinde moet alles goed afwegen. „Er zijn veel profeten, maar wie daarvan heeft gelijk? Ik moet mijn eigen plan trekken.” ■

Project 'Bodem in Balans?'

Binnen het project Bodem in Balans pakken drie studieclubs onderdelen op van de bodem en bemesting. Het project eindigt deze maand. In totaal doen zo'n 40 boeren mee in het project. Per studieclub is dat 10 tot 15 mensen. Deelnemers bespreken oplossingen op maat voor hun bedrijven met telers en externe deskundigen uit binnen- en buitenland. Zo bezochten de studieclubleden rond de Albrecht-methode het bedrijf van Johan Schuitema dat Crop Fuel bladmest importeert en hoorden daar de Canadese akkerbouwer en productontwikkelaar Eltjo van Cingel over de gevolgen van ecologisch bodembeheer en de toepassing van glyfosaat als onkruidbestrijdingsmiddel op de lange termijn. Voor voortzetting zoekt 'Bodem in Balans?' naar nieuwe financiering.